

“03.04.2011 tarihli, 27894 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun "Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi" başlıklı 40. maddesinde: "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa;

a) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını,

b) Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğini,

c) Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerini, dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine gönderir.

Taraflarca ileri sürülen Anayasaya aykırılık iddiası davaya bakan mahkemece ciddi görülmezse bu konudaki talep, gerekçeleri de gösterilmek suretiyle reddedilir. Bu husus esas hükümle birlikte temyiz konusu yapılabilir.

Genel Sekreterlik gelen evrakı kaleme havale eder ve keyfiyeti başvuran mahkemeye bir yazı ile bildirir.

Evrakın kayda girişinden itibaren on gün içinde başvurunun yöntemine uygun olup olmadığı incelenir. Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine noksansız olarak gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse ilgili mahkeme davayı yürürlükteki hükümlere göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse mahkeme buna uymak zorundadır." hükmü yer almaktadır.

İptali talep edilen yasa kuralının; 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın:

“Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10. maddesinde; “Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.” hükmüne,

“Zorla çalıştırma yasağı” başlıklı 18. maddesinin 1. fıkrasında; “Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır.” hükmüne,

“Ücrette adalet sağlanması” başlıklı 55. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; “Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.” hükmüne aykırı olduğu ve bu bağlamda Anayasaya aykırılık değerlendirilmesinin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varılan 5395 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 3. fıkrasına, 07/11/2024 tarihinde 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 19. maddesi ile eklenen "Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra

kapsamında ödeme yapılmaz." ek cümlesinin yer aldığı Kanun hükmünün tam metni şu şekildedir:

"Sosyal çalışma görevlileri"

Madde 33 - (1) (Değişik cümle:17/10/2019-7188/35 md.) Adalet Bakanlığınca en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi mahkemelere görevlendirilmek üzere adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir.

(2) (Değişik:7/11/2024-7531/19 md.) Bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının (ek gösterge dahil) brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödeme yapılır. Bu ödeme aynı veya benzer ünvanlı memur kadrosunda çalışan, hizmet yılı ve öğrenim durumu aynı olan emsali personel esas alınmak suretiyle bu kapsamda görev yapan sözleşmeli personele de yapılır. Bu ödeme, söz konusu personelin kadro veya pozisyonunun bulunduğu kurum tarafından yapılır.

(3) Birinci fıkra kapsamındaki sosyal çalışma görevlilerinin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kimseler de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebilirler. (Ek cümle:7/11/2024-7531/19 md.) Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz.

(4) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemece inceleme yaptırılır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeye bağlı olarak çalışan sosyal çalışma görevlilerince yapılabilir."

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 33. maddesinin 2. fıkrasında, bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödenek verileceğinin açık bir şekilde düzenleme altına alındığı, söz konusu fıkranın hemen devamında, ikinci fıkrada belirtilen görevlilerin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiilî veya hukukî bir engel bulunması durumunda, birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kimselerin de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebileceğinin belirtildiği, ikinci fıkra kapsamında yer alan sosyal çalışma görevlilerine ödenek verileceği açıkça belirtilmesine rağmen, ihtiyaç halinde üçüncü fıkra kapsamında sosyal çalışma görevlisi olarak atananlara ödenek verilmeyeceğinin belirtildiği, aynı statüde ve aynı görevi yürütenlere eşit ücret verilmesi gerekirken üçüncü fıkra kapsamında görevlendirilen sosyal çalışmacılara ücret verilmemesinin Anayasa'da düzenlenen eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacağı açıktır.

Öte yandan, üçüncü fıkra kapsamında mahkemelere atanan sosyal çalışma görevlilerinin, 5395 sayılı Kanun kapsamında görevlendirilmesinin mahiyetine göre, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım,

sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirleri uyguladığı, tedbir uygulanmasına karar verilen çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol gösterdiği, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamı, iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesi, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesi, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılması hususlarında kendilerine verilen görevi yerine getirmek için emek sarf etmelerine rağmen karşılıksız olarak çalışmaya tabi tutulmalarına neden olacağı ve bu durumun Anayasa'da düzenlenen angarya yasağına aykırılık oluşturacağı; ücretin emeğin karşılığı olduğu ve Devletin çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alması gerektiği düzenlenen Anayasa maddesine de aykırılık oluşturacağı açıktır.

Sonuç olarak; 5395 sayılı Kanunu'nun 33. maddesinin 3. fıkrasına, 07/11/2024 tarihinde 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 19. maddesi ile eklenen "Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz." ek cümlelerin Anayasanın 10., 18. ve 55. maddelerine aykırı olduğu düşünüldüğünden, anılan Kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle:

1-Anayasa'nın 152. maddesi ile 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesi gereğince; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 33. maddesinin 3. fıkrasına, 07/11/2024 tarihinde 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 19. maddesi ile eklenen "Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz." ek cümlelerin, Anayasanın 10., 18. ve 55. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle iptali amacıyla Anayasa Mahkemesine Başvurulmasına,

2-Dosyada bulunan belgelerin onaylı birer örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine,

3-Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar (süre değerlendirmesi yönünden) davanın geri bırakılmasına,

4-Anayasa Mahkemesince beş ay içinde karar verilmezse yürürlükteki kanun hükümlerine göre uyuşmazlığın sonuçlandırılmasına,

5-Kararın bir örneğinin taraflara tebliğine, 07/11/2025 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."